

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 133/2013-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti K. G. a mal. M. L., zastúpenej matkou K. G., obe bytom T., právne zastúpených advokátkou JUDr. Ing. V. K., T., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C/79/2010 takto

r o z h o d o l :

Základné právo K. G. a mal. M. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C/79/2010 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 133/2013-12 z 19. marca 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť K. G. a mal. M. L., zastúpenej matkou K. G., obe bytom T. (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“ a „sťažovateľka v 2. rade“; spolu aj „sťažovateľky“), pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C/79/2010.

Sťažovateľka v 1. rade uviedla, že návrhom doručeným okresnému súdu 31. marca 2010 sa domáhala zapretia otcovstva matkou dieťaťa v súlade s § 88 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, určenia otcovstva sťažovateľky v 2. rade a zmeny priezviska sťažovateľky v 2. rade. Na základe návrhov sťažovateľky v 1. rade z 9. augusta 2011 a 6. decembra 2011 okresný súd uznesením č. k. 21 C/79/2010-44 zo 14. februára 2012 zastavil konanie proti odporcovi v 2. rade, ako aj v časti určenia otcovstva a zmeny priezviska sťažovateľky v 2. rade. Vo zvyšnej časti, ktorá má pre sťažovateľky statusový význam, okresný súd ani po takmer troch rokoch od začatia konania nerozhodol, pričom tu dochádza k zbytočným prieťahom v konaní.

Sťažovateľky v petite sťažnosti žiadali, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C/79/2010 porušil ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby okresnému súdu prikázal vo veci

konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť im finančné zadostučinenie v sume 3 000 € pre sťažovateľku v 1. rade a 5 500 € pre sťažovateľku v 2. rade, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 401,74 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 420/2013 z 15. apríla 2013 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla, že *„Okolnosti uvádzané sťažovateľkou... ohľadne skutkového stavu, úkonov súdu, právomoci ústavného súdu, podmienok prípustnosti konania na tomto súde nenamietam. Dovolím však dať do pozornosti, že po upozorneniach predsedníčky súdu zákonná sudkyňa určila vo veci termín pojednávania na 18. 03. 2013, na ktorom došlo k rozhodnutiu v merite veci.“*

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 21 C/79/2010, ktorý bol vyžiadaný, považoval ústavný súd za potrebné doplniť tieto procesné úkony:

Dňa 28. marca 2011 okresný súd mailom informoval právnu zástupkyňu sťažovateľky v 1. rade, že 21. apríla 2011 sa bude konať výsluch sťažovateľky v 1. rade, právna zástupkyňa sťažovateľky v 1. rade obratom požiadala o preloženie termínu výsluchu na júl 2011, pretože jej klientka má v tom čase zaplatenú dovolenku a do konca júna bude so svojou dcérou u jej otca v Holandsku. Z tohto dôvodu písomné predvolanie sťažovateľky v 1. rade na výsluch nebolo okresným súdom expedované (č. l. 29).

Dňa 9. augusta 2011 sa sťažovateľka bez predvolania dostavila na okresný súd, pričom uviedla, že žije v Holandsku a na Slovensko prišla na dovolenku. Po vypočutí uviedla, že sa pokúsi zistiť aktuálnu adresu odporcu v 1. rade a do dvoch mesiacov ju oznámi okresnému súdu.

Dňa 7. decembra 2011 bolo okresnému súdu prostredníctvom právnej zástupkyne sťažovateľky v 1. rade doručené čiastočné späťvzatie jej návrhu, v ktorom zároveň oznámila adresu odporcu v 1. rade a pripojila jeho (presne nedatované) čestné vyhlásenie spísané Políciou štátu Viktória (Austrália), že od roku 2007 je od sťažovateľky v 1. rade odlúčený.

Okresný súd rozsudkom č. k. 21 C/79/2010-70 z 18. marca 2013 určil, že odporca nie je otcom sťažovateľky v 2. rade.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C/79/2010.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prieráhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom posudzovaného konania (ktoré bolo vyvolané rozdielnou medzinárodnou úpravou inštitútov rodinného práva, pozn.) je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky v 1. rade ako matky na zapretie otcovstva voči jej maloletému dieťaťu, t. j. sťažovateľke v 2. rade.

To, že odporca je cudzím štátnym príslušníkom, mohlo čiastočne ovplyvniť doterajšiu dĺžku konania. Po právnej stránke však ide o vec patriacu ku štandardnej agende všeobecných súdov, ktorá nie je právne zložitá.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. správania sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd dospel k záveru, že títo neprispeli k predĺženiu posudzovaného konania. Skutočnosť, že v priebehu konania sťažovateľka v 1. rade využila svoje právo a vzala časť svojho návrhu späť (v dôsledku čoho bolo z časti zastavené), nemala zásadný vplyv na jeho trvanie, pretože meritum veci (zapretie otcovstva matkou maloletého dieťaťa) vymedzila už v návrhu doručenom okresnému súdu 31. marca 2010, a to sa ďalej nemenilo. Sťažovateľku v 2. rade zastupoval okresným súdom ustanovený kolízny opatrovník, ktorého procesná aktivita spočívala v účasti na pojednávaní konanom 18. marca 2013 a vyjadrení sa k meritu veci.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu od prijatia návrhu 31. marca 2010 do meritórneho rozhodnutia vo veci 18. marca 2013, ústavný súd vzal do úvahy povahu veci, ako aj skutočnosť, že v jej priebehu bolo potrebné zabezpečiť preklad listín do slovenského jazyka.

Sťažovateľka namietala, že okresný súd po predložení prekladu súdnym tlmočníkom 18. júna 2012 do podania návrhu ústavnému súdu 18. februára 2013 vo veci nevykonal žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu v merite veci.

Na túto situáciu reagovala sťažovateľka podaním sťažnosti adresovanej predsedníčke okresného súdu 29. októbra 2012.

Sťažnosť ústavný súd považuje za účinný prostriedok nápravy vzniknutej nečinnosťou okresného súdu, pretože predsedníčka okresného súdu vykonala úkony v riadení súdu smerom k zákonnej sudkyňi tak, že táto aj v merite veci rozhodla 18. marca 2013.

Postup okresného súdu od 18. júna 2012 do nariadenia pojednávania v merite veci 22. februára 2013, teda v rozsahu takmer 8 mesiacov, ústavný súd hodnotí ako prietahy v konaní, ktoré však boli v zásade ojedinelé, a ktoré nedosiahli intenzitu porušenia namietaného základného práva podľa ústavy a namietaného práva podľa dohovoru.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. III. ÚS 162/2012).

Ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 120/03, III. ÚS 190/04).

S prihliadnutím na aktuálny stav a doterajšiu dĺžku posudzovaného konania, ako aj ostatné okolnosti prípadu ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 21 C/79/2010 nebolo porušené základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok nálezu).

Vzhľadom na uvedené rozhodnutie bolo bez ďalšieho právneho významu zaoberať sa s ďalšími návrhmi sťažovateľky obsiahnutými v sťažnosti.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2013